

Kuperjanovi pataljon läheb metsa sõjaos- kusi lihvim

Karl Ruuda

ÕPPUS > Tänaõhtest ülehommenei toimub Võru, Rõuge ja Sõmerpalu vallas Kuperjanovi jalaväepataljoni õppus „Raba“, mille käigus harjutatakse jalaväekompanii, miinipildujapatarei, luurekompanii, staabikompanii ja tagalakompanii koostööd.

Õppus „Raba“ on üks osa Kuperjanovi jalaväepataljoni ajateenijate väljaõppest, kus korraga on oma ülesannetega kaasatud kõik pataljoni allüksused.

„Õppus ei ole ainult väljaõppe kontrollimine, vaid on üks võimalus, kus harjutamise käigus selgitame välja kitsaskohad ja anname allüksuste ülematele tagasiside väljaõppe hetkeseisust ning juhised väljaõppe tõhustamiseks,“ kirjeldas õppuse kasulikkust Kuperjanovi jalaväepataljoni ülem, major Toomas Möls.

Kuperjanovi jalaväepataljoni üksuste rännak paiknemisaladele algab täna kell 14.

Võrumaal valmis terviseprofiil

Karl Ruuda

TERVIS > Võru maavalitsus tegi oma kodulehel kättesaadavaks maakonna terviseprofili, mis koondab erinevad andmed nii inimeste kui ka keskkonna tervises seisundi kohta.

Dokumenti hakati ette valmistama aasta alguses ning sinna on koondatud Võru maakonna elanike tervisenäitajad ja tervise mõjurid aastatel 2000-2008.

„Terviseprofiil on alusdokument, et saada Euroopa Liidu sotsiaalfondist toetuste saamiseks,“ selgitas Võru maavalitsuse sotsiaal- ja tervishoiuosakonna juhataja asetäitja Mare Udras profiili koostamise vajadust. Peale ühise maakondliku terviseprofili on kõikidel Võrumaa valdadel koostamisel ka eraldi terviseprofiilid. Praeguseks on sellega ühele poole saanud Võru ja Sõmerpalu vald.

Mare Udrase sõnul võib maakonna terviseprofili näitajatest lugeda välja, et siinsete inimeste tervisenäitajad (võrreldes riikliku keskmisega) pole korras. „Kiita pole ka sotsiaalmajanduslike näitajatega. Kõige valulikum Võrumaa inimeste seas on ikkagi töötus,“ tõi ta punktid välja. Terviseprofiilist on võimalik saada infot alates sündidest surmadest, lõpetades tulekahjudega.

Päiksepaisteline ilm pani määrdemeeste oskused proovile.

Haanjas sõideti Eesti pikim ja ekstreemseim suusamaraton

Karl Ruuda

KATSUMUS > Laupäeval toimus Haanja suusaradadel teadaolevalt Eesti kõige pikem ametlik suusamaraton „Haanja Vinter100“.

60 nn „hullu“ kogunes möödunud laupäeva hommikul kell 9 Haanja laske tiiru juurde stardijoonele, et läbida 100 kilomeetrit suuskadel ehk 20 viiekilomeetrist ringi kas vaba- või klassikastiilis.

Kui hommikupoole oli ilm sombusem ja päike pilve taga, siis mõned tunnid pärast starti tuli päike välja ning muutis sõitjate võistlustingimused keeruliseks.

Maratoni võit tuli Vinterile üllatusena

Kõige kiiremini läbis 100 km Tallinnast pärit 23aastane harrastussportlane Siim Vinter, kel kulus raja läbimiseks viis tundi ja 54 minutit. „Täna oli ideaalne võistlus, eriti hästi klappisid suusad,“ sõnas finišis Vinter, kellele see oli elu esimene maratoni võit. Pehme raja tõttu vahetas Vinter maratoni jooksul suuski viis korda.

Vinterile, kes alles esimest hooaega suusatamisega tõsisemalt tegeleb, tuli võit ka omamoodi üllatusena. „Esimised kaks ringi hoidsin ennast tagasi, kuid pärast 20 km vahetasin suuski ja tundsin, et võiks veel kiiremini sõita. Pärast tuli päike välja, kedagi enam ees polnud ja lasin lõpuni välja,“ võttis vabastiili sõitnud võidumees jutu kokku.

Kui Vinter sõitis vabastiili

li, siis Võru oma mees Ivar Ivanov võidutses klassikalises arvestuses, ajaga 6:09.13.

Ivanov, kes on rohkem tuntud „Lõunalõvi“ staierina, pani raske maratoni oma suusahooajale punkti ja seda elu esimese poodiumikohaga suusavõistlusel. „Enne sõitu kartsin tegelikult hullemat. Eriti raskeks pidasin neid järske tõuse, kus peab käärjooksuga üles minema, aga jalad olid seekord kerged all ja eks mul jooksjana väike eelis ka oli,“ sõnas ta.

Ainukese miinusena tõi Ivanov välja jalakrambid, mis distantsi teisel poolel kimbutama hakkasid. „See tegi sõidu minu jaoks raskeks.“

Kümne soojapügalaga ilm sulatas klassikarajale erinevat puru, mille tõttu tuli Ivanovil suuski kolm korda vahetada.

Kokku lõpetas 100km maratoni 31 suusasõpra. Viimasena distantsi lõpetanud suusamehe ajaks märgiti üheksa ja pool tundi. Ükski naine katsumusest osa ei võtnud.

Ametlikult pikim maraton Eestis

„Haanja Vinter100“ peakorraldaja Ivar Tuppi jäi maratoni rahule. „Rahvast tuli oodatust rohkem kohale, see oli tõesti üllatav,“ rääkis ta pärast võistlust.

Korraldamise osas kukkus Tuppi hinnangul enamjaolt kõik hästi välja, kuid samas on järgmiseks korras palju õppida. Kitsas-

Maratoni võitja Siim Vinter sai teistest ette juba alguses, pildil sõidab noor suusamees võiduringi.

Fotod: ANDREI JAVNAŠAN

kohtadest tõi Tuppi välja ajavõtustest, sest iga osaleja registreeris kaasasoleva märkepulgaga oma ringi läbimised ja kandis seda infot kuni lõpuni kaasas. „See tegi võistluse jälgimise raskeks, sest ei saanud päris hästi aru, kellel mitmes ringi läheb.“

Üks mõte on tulevaks korras kaks viiekilomeetrise ringi asemel pikem ring sõita. „Eks neid kohti on palju, mille üle mõelda ja mida võiks teisiti teha.“

Maratoni raskusastme näitlikustamiseks tõi Tuppi välja lihtsa võrdluse. „Haanjas on viie kilomeetri peale 120 tõusumeetrit. Saja kilomeetri läbimisel tuleb kokku ronida kaks ja pool kilomeetrit. Kui võrrelda seda Tartu maratoni rajaga, tuleb tõusu mitu korda rohkem.“

Peale selle märkis Tuppi, et kolm meest, kes on kaks korda läbi sõitnud „Haanja100“ rattamaratoni raames peetava 150km pik-

kuse rattasõidu, pidasid laupäeval läbitud „Haanja Vinter100“ suusamaratoni raskeks. „Kogu aeg oled jalgedel ja muidugi need tõusud, tõusud, tõusud lihtsalt võtavad iga mehe läbi.“

Kõigil neil, kel meeldib ennast kestvaosaladel proovile panna, tasub minna järgmisele, 17. aprillil toimuvale Vohandu maratoni. Siis saab võistelda 100 km läbimises kanuu, süsta või kummipaadiga.

TULEMUSED

> Haanja Vinter100 parimad:

Vabastiil: 1. Siim Vinter (CFC SK) 5:54.53; 2. Jaanus Kallaste (SK Rada) 6:13.58; 3. Tarmo Neemela (Saue SK) 6:16.50.

Klassika: 1. Ivar Ivanov (Maratonsport) 6:09.13; 2. Eero Antons (Ekore) 6:46.58; 3. Timo Sild (Võru) 7:13.47.

Arvamus

Karel Rüütli: töökohatade loomine sõltub meie ühisest tahtest.

lk 2

Nooruse pood on hädas kaardimaketega.

lk 2

Uudised

Õpilastele süstiti teadmisi Euroopa Liidust

lk 3

Aastatellijatele loositud telerid jõudsid omanikeni

lk 3

Elu

Elmar Hoop meenutab Eesti ajaloo lähiminekku

lk 5

Sport

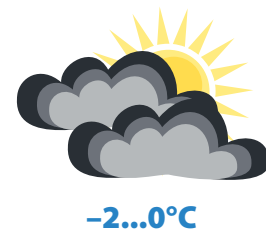
Haanjas peeti Suure Munamäe mängu

lk 6

Tanel Leok tuli Itaalias hõbemedale

lk 6

ILM

VÄLIKÄIMLA-
RENT
FEKAALIVEDU

Telli
välikäimlaaagis!

☎ 5 256 254 / www.tommirent.ee

Võrumaa Teataja

Aastast 1995

Langi valged laigud

Aeg-ajalt toob ajakirjandus uudiseid meie õigusloome lohakalt haritud imedepõllult. Kohtute otsused suurpetturite ja kaabaklike prominentide tegude hindamisel on üldsusele selgeks tegemas, et tõde ja õigus erinevad vahel nagu öö ja päev. Miljoneid varastanud pätt saab sama karistuse, nagu pisivaruse teinud pensionär. Labidaga koera tohterdanud vanakest ootab ülevabariigiline häbiposti naelutamine meedias, lisaks veel reaalne vanglakaristus. Samal ajal pääseb inimese surnuks sõitnud joodik-prominent ühiskondlikult kasuliku tööga. Langile aga tundub, et ajakirjandus elab Eestis seadusteta.

20 aastast jäi Riigikogule väheks, et otsustada mitte maksta poole aasta palga suurust lahkumishüvitist pistisevõtmise eest türmi minevale maavanemale. Avaliku teenistuse seaduse alla käib enamik maksumaksjate raha pööritajaid. Kui erafirmas valvab omanik kiivalt oma vara, siis riigi (loe: maksuraha) jagaja ei tea, kui raskelt tuleb raha, mille üle ta otsustab. Makse maksab ju keegi teine ja kogub hoopis kolmas. Riigi kontroll on selles valdas selgelt puudulik.

Ajakirjandus on seaduselojaile ebamugav, sest selle asemel, et päevast päeva trükkida esikülgedel alasti inimeste pilte ja pesta põhjalikult "Tõhetke" imbetsillide musta pesu, eksitakse vahel kirjutama sellestki, et mõni justiitsprominent korraldab oma juubeli natsliku kostüümipeona, või mõni meid järjekindlalt elama õpetav teflonpoliitik on oma peres üles kasvatanud narkomuula.

Selle asemel, et uudistes näidata ära kõik lõpeva päeva plekimõlkimised Tallinnas ja kiruda Savisaart, räägitakse ka altkäemaksu võtnud koalitsioonierakonna liikmest. Korralagedus ju! Piisaks opositsioonis olivate põhjamisest kajastamiseks küll.

Kogenumad seaduselojad mäletavad kindlasti nõukaaja võrtsikaid poliitanekdoote. Mõnel neist näib olevat soov muuta tegelikkuseks pildike põrgust, kus Hitler kurdab Stalinile, et olnuks tal selline ajaleht nagu Pravda, ei teaks keegi senini midagi kaotatud Stalingradi lahingust, lüüasaamisest II maailmasõjas ega Nürnbergi kohtuprotsessist. Langil on hea mälu, kuid selle koha peal, kuidas lõpetavad Pravda-riigid, on tal mälus valge laik.

VÕRUMAA TEATAJA VIIS AASTAT TAGASI

22. märts 2005. Viis aastat tagasi oli Eesti omavalitsustes teema number üks haldusreform. Valdade (sund)liitmise räägiti nii vallavalitsustes, volikogudes, valitsuses kui ka parlamendis. Lõpuks jäi reform seisma, valitsuskoalitsioon lagunes ning ükski erakond ei ole julgenud praeguse ajani teemat uuesti üles võtta. Seda, et rahvaaju peetakse heal juhul herne suuruseks, näitavad poliitikute sõnavõtud.

Võrumaa Teataja

Maakonnaleht

Võrumaa Teataja ilmub teisipäeval, neljapäeval ja laupäeval.
Toimetis: PK 1, Oja tn 1, Võru 65602, faks 782 3072,
e-post: info@vorumaateataja.ee, www.vorumaateataja.ee
Väljaandja: AS Võru Teataja. Tellimisindeks 69 851

Peatoimetaja	KALEV ANNOM	782 1274
Reporterid	KARL RUUDA	782 4516
	INNO TÄHISMAA	782 3254
	IRJA TÄHISMAA	782 3254
	ELINA KONONENKO (lapsehoolduspuhkusel)	
Korrektor	MAILIT PEHK	782 4516
Küljendaja	SIRLE NURK	782 1921
Müügijuht	MIHKEL VANARI	782 4616
Raamatupidaja	KATRIN HAGA	782 1535
Kuulutused	MARI-LIIS PIIRSALU	782 3690
(E-R 8-17, L 9-14)	HELIN LEIS	782 3690
Kuulutused Antslas (Kreutzwaldi 1, E-R kella 8-10)		785 5378
Kuulutused Vastseliinas (Võidu 14, E-R kella 9-11)		785 1242

Toimetusel on õigus kaastöid nende selguse huvides toimetada ja lühendada. Kaastöid ei tagastata. Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda pressinõukogusse (e-post: pn@eall.ee, tel 646 3363).

Trükk AS VõruTäht

Töökohtade loomine sõltub meie ühisest tahtest

Õeldakse, et õnneks pole palju vaja. Praegu ilmselt võib end õnnelikuks pidada igaüks, kel on töö, sest siis on ka leib laual ja katus pea kohal. Samas ei leidu vist ühtki inimest, keda kas isiklikult või kelle lähikondseid pole tööpuudus puudutanud.

Must stsenaarium on tõeks saanud

Tööpuudus on üks vaatus mustast stsenaariumist, mille eest — juhul, kui riik ei sekku — juba aastal 2005 hoiatas meid strateegia „Säästev Eesti 21“, kuid mis ometi on tõeks saanud. Heaolu väheneb hukatuslikult, töötus kasvab, noored lahkuvad Eestist, rahva tervis halveneb, süveneb ääremaastumine, väheneb kohalike omavalitsuste haldus-suutlikkus.

Üleilmse kriisi löögid on Eestit tabanud teistest riikidest tugevamini. Põhjus on selles, et meie valitsus on lasknud asjadel minna isevooluteed. Kui teised riigid rakendasid miljarditesse eurodesse ulatuvaid abipakette ettevõtluse toetamiseks, töökohtade säilitamiseks ja majanduskeskkonna stabiliseerimiseks, siis meie valitsus pühendus euro nimel innukalt riigieelarve kärpimisele, pannes oma inimesed ja ettevõtted täbarasse olukorda.

Valitsus pole ka valmis looma eurotsooniga ühinemise järel vajalikke eeldusi, et maailmamajanduse uue tõusu saabudes kiiresti startida.

Ihaldatud tulevik jäi kättesaamatuks

Ekspertide toel oleme üsna hästi suutnud tulevikku

Karel Rüütli, Rahvaliidu esimees

prognoosida, kuid ihaldatud tulevikustsenaariumi käivitamisele ei ole valitsus kahjuks kätt külge pannud. Madala tootlikkuse tõttu on üsna tõenäoline, et tööpuudus jääb meid pikaks ajaks kummitama ka siis, kui majandus taas kasvama hakkab.

Imestust tekitab, et tööpoliitika aktiivmeetmetele kuulub Eesti ELi riikidest kõige vähem raha. Valitsus loodab abi peamiselt kolmest tööturuteenuse meetmest: tööpraktika, palgatoetus ja ettevõtluse alustamise toetus. Nende toel suudetakse heal juhul küll lahendada kuni 15 000 töötut mured, kuid töötuid on praegu üle 100 000.

Kõik ei hakka ettevõtjaks ega jõua oodata, millal Eesti jõuab Euroopa viie rikkama sekka. Sellest ei maksa unistadagi, kui ligi poolte omavalitsusüksuste, umbes 140 000 inimese heaolu ja elatustase jääb allapoole Eesti keskmist – veerand maailma inimestest elab allapool absoluutset vaesuspiiri.

Kõige keerulisem on olukord Ida-Virumaal. Iga viies ida-virumaalane on kaotanud töö, üle poolte neist ei saa enam töötuskindlustushüvitist ning on pöördunud kohaliku omavalitsuse poole toimetulekutoetuse saamiseks. Sealse töötukassa juhtidega kohtumisel said Rahva-

liidu fraktsiooni liikmed selge pildi, et kui miski ei muutu, läheb olukord veel hullumaks. Ja mitte ainult seal.

Töötuse tagajärjel on Eestis praegu 90 000 ravikindlustamata inimest. Kuid teada on, et hädad käivad ikka inimesi mööda, mistõttu peaks esmane arstiabi ka neile inimestele kättesaadav olema.

Kus häda kõige suurem, seal abi kõige lähem

Kõige lähem on inimesele kohalik omavalitsus. Omavalitsused peavad seetõttu üha enam keskenduma sotsiaalküsimustele ja inimesi aitama, uute arenguprojektide algatamine ja haldamine jääb tagaplaanile.

Vanasti öeldi, et iga vald peab toitma oma sandid, kuid praegu on omavalitsuste tulubaasi vähendamine halvanud nende võimekuse hädas appi tulla. Et ta seda suudaks, tuleb kõigepealt omavalitsust aidata.

Riik saab ju sihtotstarbeliste eraldistega toetada tööhajutusi ja töötute rakendamist heakorratöödel. Kohapeal tuntakse oma inimesi ja teatakse kõige paremini, kuidas seda raha kasutada.

Töökohtade loomisel oleks abi ka hoiu- ja laenuühistute seadusest, mis võimaldaks toetada kohalikku väikeettevõtlust ning luua mitmekesisel võimalusel rahastamiseks, kuid paraku ootab eelnõu alles seaduseks saamist.

Lastega perede olukorda saaks mõnevõrra leevendada sellega, kui kõigile lastele (lasteaia- ja gümnaasiumi) oleks tagatud tasuta lõunasöök. Vaatamata raskuste-

le, peaks riik hoidma au sees haridust ja seetõttu vajadusel ka haridus- ja infrastruktuuri investeringuteks laenu võtma.

Igal pool Eestis peab olema võimalik ühtviisi hästi elada. Praeguse arengumudelid — keskuse ja perifeeria vastandumine — asemel on hädavajalik rakendada nüüdisaegne regionaalhaldus, mis arvestab iga paiga tugevaid ja nõrku külgi. Seda saab teha, kui muuta maakond praegusest riiklikust tasandist omavalitsustasandiks.

Tööstust leevendab vaid erakondade koostöö

Töövaldkonna juhtimine vajab ühtset kätt, seepärast oleks mõttekas luua töministri ametikoht ning koostada töökohtade loomise plaan ja rakenduskava. Nende koostamisse on oluline kaasata kõik erakonnad, asjaomased valitsusasutused, kohalike omavalitsuste ühendused ning huvirühmade eeskosteorganisatsioonid.

Selge on see, et majandussurutsisest eluga väljatuks ning tööpuuduse leevendamiseks üht ja ainukest imerohtu pole. Tõsi, valitsus vastutab praeguse olukorra tekkimise eest, kuid vastutuskoores veeretamine üksnes valitsuse õlule meid praegu ei aita — lahenduse peame leidma erakondade üksmeeles. Kui leidsime üksmeele Euroopa Liidu ja NATOga liitumisel, peame selle leidma ka praegu, sest tööpuuduse kasvu pidurdamisest ja uute töökohtade loomisest sõltub meie riigi ja rahva ellujäämine.

REPLIIK

Nooruse pood on hädas kaardimarketiga

Inimesed on palju korra pöördunud nii toimetuse kui Nooruse kaupluse juhataja Ilme Miksi poole kaardimarketide probleemidega. Kaupluses saab küll kaardiga maksta, kuid broneering võetakse inimese pangarvilt maha isegi poolteist kuud hiljem. Hea kui broneering on arvuti pangaleheküljel või pangautomaadis näha, aga kui pole, siis võib juhtuda, et pangakonto läheb miinusesse.

On töötuse ja rahanappuse aeg. Enne poodi minekut kontrollib enamik inimesi, kui palju on pangakontol vabu kroone. Kontot vaadates võib eksida vaid juhul, kui vaadatakse vaba jäägi asemel saldod.

Näiteks kurtis üks mees-terahvas, et kui ta kontrollis 19. märtsil pangaleheküljelt oma konto jääki, oli vaba raha kadunud. Otsima hakates selgus, et maha oli võetud enam kui 500kroonine broneering. Ostud olid teh-

Foto: JOOSEP AADER

tud Nooruse poes juba veebruar alguses ja loomulikult juba ammu unustatud.

Teine naine jälle ütles, et tema arve kukkus 23 krooniga miinusesse. Swedbanga klienditoe numbrilt vastati, et nii võib kahjuks juhtuda, kuid reeglina võetakse raha kliendi arvelt kolme päeva kuni nädala jooksul. Bro-

neering on aga kohe näha.

Pärisime Nooruse poe juhatajalt Ilme Miksilt, milles asi, ja ta ütles, et kaupluse arvutites on juba pike-mat aega viga, millest ei saa jagu ka arvutispetsialist. Ta lisis, et RR Lektus aktsiaseltsi juhtkond on asjast teadlik. Meile vastas sealne tegevjuht Aili Umblija, et nad

tööpoolest teavad, et arvutid on vigased. „5. aprillil vahetame arvutid uute vastu ja siis ei peaks kaardimarketega enam probleeme olema,” teatas Aili Umblija.

Nooruse poe kliendid, kes ei soovi üllatusi, peavad seni kaupluses sularahaga maksma.

Ivi Kaarna

Võru maavalitsuse arengu ja planeerimisosakonna väliskoostöö peaspetsialist Merili Reismann ja Euroopa Komisjoni Eesti esinduse juht Toivo Kloor tutvustamas õpilastele Euroopa Liidu pakutavaid võimalusi.

Foto: ANDREI JAVNAŠAN

Õpilastele süstiti teadmisi Euroopa Liidust

Karl Ruuda

EUROOPA LIIT > Euroopa Komisjoni Eesti esinduse juht Toivo Kloor külastas eelmisel nädalal Antsla gümnaasiumi, et rääkida Euroopa Liidu pakutavatest võimalustest õppijale. Puudutati ka ehk kõige päevakajalisemat teemat - mida toob kaasa eurotsooni astumine.

6. juulil langetavad ELi rahandusministrid teevad otsuse, kas Eesti on valmis eurot kätte võtma. Toivo Kloori

sõnusti on euroga liitumine äärmiselt oluline. "Igal aastal raisatakse Eestis umbes miljard krooni lihtsalt selletõttu, et meil eurot käibel pole. Näiteks sööb raha valuutavahetusele, kui eestlane ostab midagi Saksamaalt, peab ta raha vahetama ja iga krooni pealt kulub mingi osa valuutavahetusele," tõi ta näite.

Peale selle märkis Kloor, et varasemad spekulatsioonid Eesti krooni devalveerimise kohta on eemale peletanud välisinvestorid, kes muidu

siia oma raha investeeriksid. "Kui Eesti kuuluks eurotsooni, siis seda probleemi enam poleks," ütles Kloor.

Muutused eurotsooni astumisel

Kuid mis siis ikkagi tavainimese jaoks eurotsooni astumisel muutub? „See on osalt tõsi, et hinnad tõusevad. Näiteks tass kohvi maksaks praeguse 12 krooni asemel üks euro ehk oleks paar krooni kallim. Üks kohvitass moodustab siiski väikse osa sel-

lest, mida üks inimene kuu jooksul ostab. Statistika ongi näidanud, et kõikide kulude summas hinnatõusu ei ole," selgitas ta.

Kloor nentis ka seda, et Eesti kaubandus-tööstuskoda töötab selle nimel, et kaupmehed eurotsooni astumisel hindu ülespoole ümardama ei hakkaks. „Kaupmehed peaksid end euro tuleku korral vabatahtlikult kohustama hinnatõusu vastu. Kaupmehed, kes sellega nõustuksid, saaksid endale näiteks klee-

bise, millelt kliendid saaksid kaupmehe aususe kohta teada. Kui see saab hoo sisse, siis usun, et saaksime Eestis seda väikest, kuid siiski olulist hinnatõusu vältida," rääkis ta.

Õpilaste jaoks kõige tähtsamast teemast – õppimisest ja reisimisest välismaal rääkis Kloor, et Euroopa Liidus pakutavad võimalused on unikaalsed. „Kui näiteks Võrumaa õpilane tahab teise Euroopa Liidu riiki õppima minna, on talle loodud samad võimalused, mis kõiki-

de teistele. Ei ole mingisuguseid lisamakse ega kulutusi," ütles ta. „Eesti oma elanikkonnaga ei suudaks eales pakkuda selliseid võimalusi õppimiseks või elamiseks kui 500 miljoni elanikuga Euroopa Liit."

Õpilaste juurest siirdus Toivo Kloor Võru maavalitsuse töötajatega kohtuma. Üheskoos vahetati mõtteid, kuidas saaks Euroopa Liidus omavalitsuste ja maavalitsuste mõju suurendada.

Jana Paesüld (vasakult) ja Heldur Lehemets võtavad Võru Polari juhatajalt Vello Vijardilt vastu moodsa Thomson'i digitelevi.

Fotod: VÕRUMAA TEATAJA

Ludmilla Bogdanova.

Eo Perv.

Aastatellijatele loositud telerid jõudsid omanikeni

LOOSIMINE > Võrumaa Teataja pikaajalised tellijad Linda Lehemets, Maie Perv ja Ludmilla Bogdanova on oma võidutelerid kätte saanud. Tegu on sedavõrd tragide naistega, kel tegemisi-toimetamisi nii palju, et polnud mahti isegi telerit vastu võtma tulla. Nii andiski Võru Polari juhataja Vello Vijard Linda Lehemet-

sa teleri üle abikaasa Heldur Lehemetsile ja tütar Janale. „Võit tuli väga õigel ajal, sest abikaasa Lindal on juubel ja suvel peame kuldpulmi," ütles Heldur Lehemets Vana-Vastseliinast, kui digitelevi vastu võttis.

Maie Perve kodus, Võrus Kadaka tänaval teritas meid Maie elektroonikust abikaasa Eo. „Praegune teler on küm-

mekond aastat vana ja suveks plaanisimegi uue teleri ostu, kuid nüüd tuuakse digitelevi koju kätte ja veel tasuta," oli Eo Perv üllatunud ega tahtnud hea meelega pildilegi jääda, kuid lõpuks siiski nõustus.

Ludmilla Bogdanovat polnud teleri kätteandmise päeval isegi Eestis. Teda tuli

oodata puhkusereisilt Kanaaridelt, aga telerivõidust oli tal eelnevalt jõudnud juba rääkida Tallinnas elav poeg. Viimane oli võiduteadet lugenud internetist, Võrumaa Teataja ja koduleheküljelt. „Olen Võrumaa Teatajat lugenud juba aastakümneid ning eelistan Võru ja Võrumaa uudiseid – neid võiks olla isegi rohkem,"

ütles pruuniks päevitunud Ludmilla Bogdanova.

Võru Polaris (Oja tänaval, trükikojahoone esimesel korrusel) on kohapeal müügis suur valik telerid hinnavahe- hemikus 3000-30 000 krooni. Tellida saab aga ka kallimaid telerid. „Seni on meie poest müüdnud kõige hinnalisem teler olnud 55 000 krooni.

Lähikuudel tasub Võru Polari läbi astuda neil, kel huvi telerisse sisse ehitatud Skype'i tarkvaraga televiisorite vastu. Need võimaldavad teha Skype'i hääli- ja videokõnesid teleri vahendusel," sõnas Vello Vijard lõpetuseks, kui kõik kolm digitelevit olid lehetellijateni jõudnud.

VT

Antsla

Esmaspäeval toimus Antsla vallavalitsuses noorsootöötaja konkursi vestlusvoor ja volikogu alalise eelarve- ja majanduskomisjoni koosolek.

Teisipäeval toimus volikogu alalise haridus- ja kultuurikomisjoni koosolek ning kohtumine Võru politseijaoskonna juhtide Tauno Klaari ja Raul Ermeliga. Arutati politseitoega seonduvat Antsla vallas.

Kolmapäeval oli Antsla vallavalitsuse istung. Valitsus valmistas ette volikogule esitatavate otsuste ja määruste eelnõud. Otsustati maaküsimusi ja sotsiaaltoetuste maksmist märtsis. Telliti teenus automaatse tuletorje süsteemi paigaldamiseks Tsooru rahvamajas. Neljapäeval peeti Vana-Antsla kutsekeskkooli koolinõukogu koosolek.

Laupäeval toimus Tsooru rahvamajas kohtumine tsoorulasest filmirežissööri Kullar Viimsega. Vaadati tema autoritööd „Süütu”. Samal õhtul tähistati kevade algust koos Toomas Anniga.

Vallavanem **Tiit Tõnts**

Haanja

Esmaspäeval kontrollis riigikontroll kohalike omavalitsuste rahade kasutamist teede korrashoiuks aastal 2008 ja 2009.

Neljapäeval osales vallavanem Juri Gotmans MTÜ mõisakoolide ühenduse juhatuse koosolekul Kõpu mõisas Viljandimaal.

Reedel toimus Haanja vallavolikogu istung, kus vaadati üle Haanja valla üldplaneering, arutati autoliisingulepingu pikendamist, Võrumaa omavalitsuste ühtse jäätmekava tegevuste kooskõlastamist ning Võrumaa munitsipaalikoolide võrgu arengukava 2011-2019 koostamist.

Laupäeval toimus Haanja suusaradadel 100 km pikkune kestvussõit koondnimetusega „Haanja Vinter100”

Pühapäeval toimus Haanja suusaradadel suusavõistlus „Suure Munamäe mängud 2010” murdmaasuusatamises.

Vallasekretär
Hille-Reet Sisas

Misso

Esmaspäeval pidas Misso kool emakeelepäeva – toimus vestlusring ajakirjanik Sulev Valneriga, Tiia Allas Võru instituudist viis läbi kaks võru kirjanduse tundi.

Teisipäeval külastas Misso kooli muusikaliitruup teater Vanemuise lavataguseid ruume ja kohtus näitleja Merle

Jäägeriga, osaleti ka AHHAAluukluslinnaku tegemistes.

Neljapäeval toimus vallavolikogu seitsmes istung, kus kehtestati Vesiroosi ja Alajärvesaare kinnistu ja nende lähialade detailplaneering, lõpetati eelarve II lugemine, määrati audiitor. Vallavane ma asendajaks sai arendus- ja kultuurinõunik Mailis Koger. Otsustati osaleda Võrumaa munitsipaalikoolide võrgu arengukava 2011-2019 koostamises ja kooskõlastada Võrumaa omavalitsuste ühise jäätmekava tegevused. Anti informatsiooni 2010. aastal kavandatavatest teehoiutöödest, samuti Luhamaa raamatukogu töö ümberkorraldamisest.

Reedel toimus Misso koolis suur folklooripäev, mis oli pühendatud lugemisaastale. Iga klass lavastas ühe loo Eno Raua raamatust „Vanapagana lood”, tantsiti seltskonnatantse ja mängiti vanu rahvamänge.

Reedel osalesid Misso kooli õpilased rahvusvahelises „Känguru” võistluses.

Vallavalitsuse sekretär
Merilin Sibul

Rõuge

Rõuge koolis toimus emakeelepäeva puhul kohtumine raamatu „Lohe Lembitu lood” autori Grethe Rõõmuga.

Kolmapäeval õnnitleti Rõuge rahvamajas teenekat spordiveterani Karin Lainet 80. juubeli puhul. Samas jätkus eakate klubi „Ajaratas” koosviibimine, kus tähistati klubi 15. sünnipäeva.

Kolmapäeva õhtul toimus Rõuge spordihoones maakondlike meistrivõistluste raames korvpallikohtumine Kuperjanovi JP meeskonna ja korvpalliklubi Rõuge vahel. Mängu võitis Kuperjanovi võistkond.

Reedest pühapäevani osales Rõuge noorteklubi esindus Tartus messil SUVI 2010, kus tutvustati valla suvisid üritusi ning noorteklubi korraldatavat Rõuge tip-püritust „Veepidu ja paadiralli”, mis toimub 3. juulil. Kohapeal korraldati miniküsitlus ning igal täistunnil loositi vastajate vahel tasuta pääsmed paadirallile ja traditsioonilisele õhtusele peole, kus kontserdi annavad Birgit Õigemeel ja Shanon.

Foto JAANUS MARK

Sõmerpalu

Neljapäeval korraldati põhikoolis algklasside näitemängupäev, reedel koolisene õpioskuste olümpiaad õpikute põhjal.

Reede õhtul toimus vallamajas Püssapalu maardlaala ümbritsevate külade koosolek. Arutati maardlaala perspektiivset laiendamist ja selle kajastamist Rõuge valla üldplaneeringus.

Rõuge noored korraldasid Swedbanki ja EASI toel reedel Aivar Halleri koolituse „Edasiviiv jõud – konkurent või koostöö” ning osalesid nädalavahetusel Tartu messil SUVI 2010 väljapanekuga Rõuge suvistest tegevustest.

Laupäeval toimusid Sänna kultuurimõisas loodava velokuuri talgud. Noorsootöö spetsialist Kerli Kõiv ja lastekaitse spetsialist Angela Viks osalesid rahvusvahelisel soolise võrdsuse, õiguste ja võimaluste partnerlusseminaril Itaalias.

Valla arendusnõunik
Jaanus Mark

Vastseleina

Kolmapäeval ja neljapäeval osalesid valla sotsiaaltöö- ja lastekaitse spetsialist ning registripidaja-sotsiaaltöötaja sotsiaalteenuse ja -toetuste andmeregistri STAR ja juhtumikorralduse täienduskoolitusel.

Neljapäeval toimus valla Playback show. Võitjad selgitati kahes vanuse grupis.

Reedel toimus Osula külaseltsi ruumides seltsi eestvedamisel Kullar Viimne isikunäitus ja filmiõhtu. Vaadati filme Tiibetist ja Ugandast ja näha sai fotonäitus „Oodates Tema Pühadust”.

Reedel toimus Sõmerpalu valla tervisenõukogu koosolek, Sõmerpalu valla laste- ja meesterahvatantsurühm osales meeste tantsupeo ülevaatusel Võrus ning vallava-

nem Aare Hollo ja vallavolikogu esimees Aivar Rosenberg käisid Navi seltsimajas õnnitlemas ametist lahkuvat maavanemat Ülo Tulikut.

Laupäeval toimus Osula põhikooli saalis muusikalaat. Selgitati välja Sõmerpalu valla muusik 2010 ja Sõmerpalu valla kevadekuulutaja 2010. Pühapäeval toimus noorte volikogu koosolek, kus arutati noorte tegevuskava.

Valla registripidaja
Maria Saarme

Urvaste

Esmaspäeval tähistas Kuldre kool emakeelepäeva ettelugemispäevana. Iga klassi kolm tublimat lugejat esitasid katkendeid kirjanike Holger Puki ja Iko Marani loomingust.

Kolmapäeval käisid Kuldre kooli õpilased Jurmalas ujumas. Neljapäeval esines MTÜ Uhtjärve Krehvinid näidendiga „Valge muinasjutt” Kuldre koolis, Antsla KSK ja Sangaste seltsimajas. Reedel käisid Kuldre kooli lapsed Metsavenna talus talverõõmusid nautimas. Toimus ka Kuldre kooli hoolekogu koosistumine, mille külalised olid enamik kooli õpetajatest. Arutlusel oli kooli tulevik.

Uue-Antsla rahvamajas toimus noorte diskoõhtu. Urvaste seltsimajas toimus naiskodukaitse Antsla jaoskonna üldkogu.

Laupäeval käisid Uue-Antsla rahvamaja noored tantsijad võistlustantsuvõistlustel Nõos. Pokumaal toimus huvilistele joogatund.

Vallalehe toimetaja
Karille Bergmann

Vastseleina

Teisipäeval toimus Vastse-

leina vallavolikogu sotsiaalkomisjoni koosolek. Vastseleina gümnaasiumis toimus 1.-5. klassidele aabitsapidu.

Neljapäeval käisid Vastseleina piiskopilinnuse SA esindajad Pihkvas, kus peeti läbirääkimisi 16. Vastseleina maarahva laada kultuuri-programmi osas. SA Innove teostas kontrolli Vastseleina noortekeskuse renoveerimise projekti üle. Toimus Vastseleina vallavalitsuse istung.

Laupäeval toimus Vastseleina rahvamajas II Vastseleina pärimuspäev, kus lõotspilisaatel tantsutas rahvast Tarmo Noormaa. Tantsurühm Kullerid osalesid Gaujienas „Eesti päevadel”.

Vallalehe toimetaja
Inga Leelanss

Varstu

Teisipäeval volikogu istungil uuendati sotsiaaleluruumide üürile andmise ja kasutamise korda ning tunnistati eluruumi sotsiaaleluruumideks. Vaadati üle Varstu valla kehtiv üldplaneering ja otsustati jätkata selles määratud arengueesmärkide elluviimisega. Veel otsustati osaleda Võrumaa omavalitsuste ühises korraldatud jäätmeveo hankes ja Võrumaa munitsipaalikoolide võrgu arengukava koostamises. Kinnitati muudatused valla 2010. aasta eelarves ja määrati 2009. aasta majandusaruande auditeerijaks Ulvi Sloog. Otsustati võrandada kinnisvara ja rahaliselt toetada volikogule esitatud avaldusi.

Krabi koolis toimus teisipäeval 7.-8. klassile projekti „Kaitse end ja aita teist” raames koolitus meelemürkidest, neljapäeval peeti õpilaskodus märtsikuu sünnipäevaliste sünnipäevi. Reedel toimus kooliteatri hommik, kus iga klass esitas lühinäidendi.

näidendi.

Varstu koolis toimus reedel 8. klassi õpilastele õhutuspäev projekti „Kaitse end ja aita teist” raames ja õhtul kevadealguse disko kultuurikeskuses.

Kolmapäeval tähistas Varstu kultuurikeskuse eakate klubi Hõbehall 25. tegutsemisaastat. Toimused tegevused käsitöötubades, külas olid sõprusklubid Kurenurmest, Antslast, Harglast ja Mõnistest, meelt lahutas Küla-Karla Hiiumaalt ja tantsuks mängis ansambel Mini-Jeti.

Vallasekretär
Malle Vissel

Võru linn

Kolmapäeval toimus linnavolikogu erakorraline istung, kus said toetuse umbusaldusavaldused volikogu esimehe Toomas Pauri ja aseesimehe Kalli Uibokandi vastu. Uueks volikogu esimeheks sai Reformierakonda kuuluv Erki Saarman ning aseesimeheks Isamaa ja Res Publica Liidu liige Kristjan Võrno.

Istungil loeti ette ka umbusaldusavaldused linnaapea Anneli Viitkinile ning linnavalitsuse liikmetele Inge Järvpõllule ja Mäidu Helistveele. Need tulevad arutusele 24. märtsi linnavolikogu erakorralisel istungil.

Möödunud nädalal jõudis linnavalitsusse Elukestva Õppe Arendamise sihtasutuse Innove rahastusotsus Võru linnavalitsuse projektile „Võru linna ja valla töötute noorte ja lühiajaliste töötute tööjõuturule kiiremale integreerumisele kaasa aitamine”. Projekti toetatakse 2,4 miljonini krooniga.

Linnavalitsuse suhtekorraldusspetsialist
Marianne Mett

Kolmapäeval tähistas Varstu kultuurikeskuse eakate klubi Hõbehall 25. tegutsemisaastat.

Foto: ERAKOGU

ARGIKAJA

Lõuna-Eesti päästekeskuse suhtekorraldusbüroo juhataja **Evelin Uibokand:**

22. märtsil kella 07.47 ajal teatati, et Sõmerpalu vallas Järvere külas on pagaritööstuses põleng. Päästjate saabudes põles ventilatsioonisaht ja vahelae puitkonstruktsioonid, enne olid kohalikud töötajad kustutanud põlengut pulberkustutiga. Tulekollele ligipääsuks ja kustutamiseks avati kahe ruutmeet-

ri ulatuses vahelage. Õnneks tuli kaugemale ei levinud. Põleng kustutati kella üheksa ajal. Sündmuskohal töötasid päästjad Võrust, Antslast ja Kanepist ning Võru operatiivkorrapidaja. Tulekahju tekkepõhjus on selgitamisel.

Lõuna-Eesti haigla teabejuht **Kadri Piirisild:**

Lõuna-Eesti haiglas raviti eelmisel nädalal 137 statsionaarset haiget. Nädala jook-

sul sündis seitse last: neli poissi ja kolm tüdrukut. Registreeriti 117 kiirabiväljakutset.

Võrumaa vetelpäästeühingu esimees **Vambola Sulg:** Suure sula tõttu on maakonna veekogudel lumi sulanud, välja arvatud Haanja järved. Veekogudel on vee ja lume lobjakas. Jää paksus on 42-46 cm. Kiirevoolulised jõed ja ojad on lahti.

Tamula järve jää paksus on 38-42 cm, lumi sulanud, jää peal suured veeloigud, kohati esineb lumelobjakat.

Liiva ja Petseri tn juures ja Võsil on allikakohtadel rohkesti lahtist vett. Ettevaatlik tuleb olla allikakohtades, Haraku oja suudmealal ja jala-käijate silla ümbruses.

Lämmijärve jää paksus on 36-40 cm, jää peal lumelobjakas.

Piirisaare tagant Emajõe

suudmeni on jää paksus 25-35 cm. Piirisaare lääneküljel ja idatipu voolukohtades on mootorsõidukitega liiklemine keelatud. Võhandu jõe, Nahaoja, Meeksi oja, Salusaare ja Emajõe suudme alal on nii jalgsi kui mootorsõidukitega liiklemine keelatud 100 meetri ulatuses. Ülejäänud aladel võib liigelda jalgsi, mootorsaani, ATV või traktoriga. Enne mootorsõidukiga jääle minekut tuleb end

eelnevalt registreerida lähimas piirivalvekoridonis.

Peipsi järvel Varnja kandis on jää paksus 35-40 cm, jää peal lumelobjakas, kohati on lumelobjaka paksus kuni 50 cm. Kaldast 200 m kuni 1 km kaugusel, kus oli praegu, on jää paksus 15-25 cm. Jääle võib minna jalgsi, mootorsaani, traktori või ATVga, mootorsõidukiga jääle minekut tuleb registreerida piirivalvekoridonis.

Eesti riigi lähiajaloost tänapäevani

Mind ajendas sellel teemal kirjutama tele-saade „Vabariigi kodanikud“. Kuna olen Eesti Vabariigiga ühevanune, siis mäletan hästi esimest Eestit (1918–1940) ja teist Eestit (1991–?). Telesaates vaagisid ajaloolased, kas on võimalik tõmmata paralleele kahe Eesti vahel. Arvan, et on. Mõlemal juhul sai iseseisvumine võimalikuks tänu poliitilistele katastroofidele Vene aladel ja õige aja tabamisega iseseisvuse väljakuulutamisel.

Ajaloolane Jaan Valge on öelnud: „Niipalju, kui on ajaloolasi, niipalju on ka ajaloo tõlgendusi.“ Nii vaatan ka mina oma mätta otsast.

Esimene Eesti

Juba 25. veebruaril 1918 saabusid Eestimaa tsaaririigi pärandist osa saama Saksa Keisririigi okupatsiooni-väed. Eestlased ei osutanud erilist vastupanu okupantidele. Rohkem muret tunti idast ähvardava ohu pärast.

11. novembril 1918 lahkusid viimased okupandid Eestimaa. Ka paljud Balti parunid pidid olude sunnil oma valdused maha jätma ja lahkuma. Saaluse mõisa parun Arthur Maydell lahkus oma perega. Häärberi- ja aidavõtmed andis parun minu isa, urjandnik Rudolf Hoopi kätte.

28. novembril 1918 algas Eesti Vabadussõda idast sissetungiva punaväe vastu. Eesti realiseeris kõik oma ressursid vaenlase tõrjumiseks, kuid neist kippus väheks jääma. Panus tuli panna välisabile. Eesti sõjavägede ülemjuhataja kindral Jo-

Urjandnik Rudolf Hoop.

han Laidoner veenis Inglise sõjalaevu Riia lahes tulema Tallinna reidile toetama eestlaste võitlust.

„Tänu inglastele, Soome ja Taani vabatahtlikele ning Jumala abile me võitsime sõja,“ ütles Johan Laidoner.

1919. aasta vahetusel sõlmiti vaherahu ja 2. veebruaril 1920 kirjutati Tartus alla rahulepingule, mis oli meiele väga soodus. Peale muude väärtuste pidi kommunistlik Venemaa maksma sõjakahjude katteks 15 miljonit kuldrubla, mida väga vajati Eesti majanduse ülesehitamiseks.

Eesti Vabariigi etteotsa astusid Konstantin Päts ja Johan Laidoner. Kehtestati parlamentaarne riigikord. Riigikogus grupeerusid erakonnad. Põllumeeste liidriks sai K. Päts, tööerakonna juhiks valiti Jaan Tõnisson, sotsiaaldemokraate hakkas juhtima August Rei. Ka kommunistid said kokku väikese fraktsiooni.

15. oktoobril 1919 Asutava

Kogu väljakuulutatud maa-seadus lubas mõisamaid ja gada mõisatööliste ja vabadussõjast osavõtjatele. Rindelt naasnud sõjamehed asusid elama Vabadussõjas teenete eest saadud talumaale (ca 25 ha), kus vahetati mõök adra vastu. Hakati põldu harima, ehitama ja lapsi kasvutama.

Militarismist ei tahetud midagi kuulda ja loodi oma apoliitiline organisatsioon Eesti Demobiliseeritud Sõjaväelaste Liit. Nendega ühinesid ka tagalateenistust pidanud kaitseliitlased. See seltskondlik-kultuuriline ühendus hakkas tegelema Eesti kultuuri edendamisega. Keskustesse loodud osakonnad tegelesid koorilauluga ja õpiti ka näitemänge. Asutati raamatukogusid.

Vabaduse vaimustuses unustati ära sisekaitse ja see võimaldas Kingissepp–Anveldil 1924. a teha riigipöördekatse. Viletsa organiseerimise tõttu see ebaõnnestus. Nüüd jõuti arusaamisele, et vabariik vajab sisekaitset. Demobiliseeritud Sõjaväelaste Liit likvideeriti ja Kaitseliit legaliseeriti. Maakondadesse loodi malevad ja malevkonnad kindral Orasmaa juhtimisel.

Riigikogus kogus tuure erakondlik kemplemine. Üksmeelt ei leitud majanduse ja maailmavaatelisuse valdkonnas. Kui Tõnisson nõudis Tallinnas konserveeritud sadamatehaste käivitamist, et anda tööd metallitööliste, siis Päts nõudis talumajanduse arendamist. Sotside tegevust peeti tagurlikuks, kuna nad seisid sulaste poole peal.

Viljatu tegevus Riigikogus ja tihti vahetuvad valitsused tingisid olukorra, et aastatel 1928–1932 oldi silmitsi ülemaalse majanduskriisiga. Selle aja jooksul oli ära kulutatud peaaegu pool 15 miljonist kuldrublast. Niisugune olukord ei võinud edasi kesta ja Eesti Vabadussõjast osavõtjad (eesotsas kindral Andres Larkaga) löid äärmuslikult parempoolse partei – Eesti Vabadussõjalaste Liit. Nad nõudsid põhiseaduse muutmist, et üle minna kõvakäelisele presidentaalsele riigikorrale.

1934. aastal toimunud referendumil hääletas enamik Eesti kodakondsetest põhiseaduse muutmise poolt. EVL (rahvasuus vapsid) olid oma tahtmise saanud ja nad hakkasid oma plaane võimule saamise nimel realiseerima. Kuna korraliste Riigikogu valimisteni oli aega, otsustasid sõjakad vapsid võimu

Elmar Hoop.

võtta valitsuse kukutamisega.

Pätsi–Laidoneri kaitsepolitseil oli andmeid valitsuse pöörasest. Et seda ära hoida, kuulutas Laidoner 1935. aasta algul Eestimaa kaitseisukorra. Kõik erakonnad keelustati. Riigivanemast sai uue põhiseaduse järgi suurema võimukandjana riigihoidja, kelleks sai K. Päts. Vapse hoiatati. Mitmed „nimamehed“ said kuni aastase vanglakaristuse.

K. Päts põllumeheena oma näidistalus pakkus talumajanduse arengule eeskujut. Riigi kulul loodi palju asundustalusid riigi vähekasutatud aladele. Uudismaa harimist toetati igakülselt. Üks riigi kulul ehitatud asundustalu Pillepalu kingiti Kristjan Palusalule.

K. Päts organiseeris kaubandus-tööstuskoja eestvedajana ekspordi nii itta kui läände. Talupidajatelt osteti suurtes kogustes põllusaadusi ekspordiks. Venemaale läksid pekisead, Inglismaale peekonid, Saksamaa vajajas peekoneid, võid ja kanamune. Tallinna tselluloosi- ja Põhja puupapivabrik müüsid välisriikide paberitootjatele suurtes kogustes tselluloosi. Sõjaeelne Euroopa vajas kõike. Eduka ekspordi tu-

sidendiks Konstantin Päts. Valitsev kodanlik klass Eestimaa nägi vapside edukat rahvuslikku propagandat: võeti nõuks luua vapside natsionalismile alternatiiv – rahvuslik-patriootiline Isamaaliit. Sinna koondati Eestimaa haldajad, suurtalunikud ning lojaalsed riigiametnikud ja ettevõtjad.

Vapsid ei jätanud oma jonnini. Olles sidemeis Soome äärmusrahvuslaste „lapualastega“, lootsid nad sealt tuge saada. Ka kristlikud Saksamaa natsionaaldemokraadid olivat materiaalselt (kergerelvade) toetanud vapside missiooni võidule.

1938. aastal, kui Isamaaliidu täiskogu Tallinnas Estonias oma I kongressi pidas, otsustasid vapsid võtta kogu maja pantvangi ja sundida valitsevat klikki tagasi astuma. Vapside peaministrikanididaat Artur Sirk oli Soome maal, et sealt öigel ajal Soome vabatahtlikega appi tulla. Plaan oli, et kuumeheheline relvastatud sauk võtab kongressi turvamehed maha ja blokeerib väljapääsud. Viimasel hetkel teatas Sirk Soomest, et abi ei tule. Valitsuse pööramine kukkus järjekordselt läbi.

Vapsid arreteeriti – nende hulgas oli 12 Vabadusristi kavaleri Vabadussõja päevilt ja Hjalmar Mäe. Võrumaalt arreteeriti Eduard Laaman. Konstaabel Rudolf Hoop sai korralduse võtta aktiivsetelt vapsidelt Kaitseliidu relvad hoiule. Kuna Eestis kehtis kaitseisukord, hakkas kohut mõistma Eesti sõjatribunal. Paarkümmend süüdlasid said kuni 20 aastat sunnitööd.

Konstantin Päts oli saavutanud oma võimutäie ja Eestit tulevik oli tema otsustada. Kuna Eestis oli pead tõstnud märkimisväärt proleta-

Moeharrastaja:
„Kae, see mood-
ne kübar sobib
mulle päris tore-
dasti.“

lemusel teenis Eesti Vabariik nii palju välisvaluutat, et kolme-nelja aastaga oli võimalik kullavaru taastada 11 miljoni kuldrubla tasemele.

Raha liikumisest Eestis oli näha, et riigi viljasalv hakkas ostma leivavilja (rukis, nisu), mille hind oli 18 senti kilogrammi eest (lihttöölise ühe tunni tasu). Nüüd võis ka Haanjamaa talumees lubada endale tehnikat. Paljud ostsid heinaniidumasina, looreha, rootor-kartulivõtja, paljud isegi traktori ja rehepeksumasina.

1937. aasta lõpul valis Riigikogu Eesti esimeseks pre-

da konfliktisituatsiooni. Nüüd oli võim proletariaadi käes, et moodustada nõukogude Venemaa sõbralik valitsus. Oma viimase dekreediga tunnistas Päts J. Varese sotsialistlikku valitsust. Et säästa Eesti rahvast, alistuti hääletult. Päts ja mitmed kõrged riigiametnikud jagasid Eesti rahva saatust küüditatutena külmale maale. Veel jõudis president Päts välja kuulutada amnestia vapsidele.

Teine Eesti

Ka teine Eesti sai alguse manifestiga. 2. oktoobril 1988 Tallinna Linnahallis toimus Eestimaa Rahvarinde asutamiskongressil luges Mikk Mikiver oma sugestiivsel häälel Eestimaa rahvarinde manifesti: „Me ei taha ei vähem ega rohkem, ei midagi iseenesestmõistetavat, kui olla vaba rahvas vabal maal.“

Rahvarinnet iseloomustas Heinz Valk sõnadega: „Ta oli nagu tuhandetes ojades ja kraavides voolav vesi, mis vajaduse korral võis ühel hetkel ühineda vägevaks jõeks.“

Vägevateks jõgedeks võisimegi nimetada vabaduse laulu lauluväljakul ja Balti ketti, kus osales kolm miljonit inimest Tallinnast Vilniuse. Kultuurikollektiivid löid üle maa rahvarinde tugirühmi. 150 000 rahvarindlase mõjul kõrvaldati Eesti kõige vihatum parteijuht Karl Vaino. Tema asemele tuli Vaino Väljas.

Rahvarinde edust šokeeritud nõukogudelased löid oma interrinde tasakaaluks ERR-ile.

Rahvarinde juht Edgar Savisaar on öelnud: „Meie ERR-lased heiskame Pika Hermannit torni sinimustvalge lipu, millel ei ole ühtegi ve-replekki.“

See saigi teoks 24. veebruaril 1989 varahommikul. Kell 8.33 kõlas tornist Eesti Riikliku Sümfooniaorkestri pasunapoistelt signatuurina „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“. Kell 8.35 lõi lipp täies hiilguses lehvima.

ENSV ülemnõukogu lõpetas oma tegevuse, kui 29. märtsil 1990 alustas tööd Eesti ülemnõukogu. Viimase koosseis valiti 11 päeva varem ja esimeheks sai Arnold Rüütel. Valitsuse moodustamine usaldati ERR-i liidri Edgar Savisaarele. See oli keeruline, sest olukord Baltimaades oli tol ajal väga pingeline. Eestimaa tekkis rida võimu nõudlevaid organisatsioone.

Väliseestlaste abiga loodud Eesti Kongress kujutas endast juba alternatiivset võimuorganit. Eesti Rahvuslik Sõltumatus Partei, kuhu kuulusid nn rahvusradikaalid, ei tahtnud mingit koostööd ülemnõukoguga. Rahvasuus hüüti vaenupooli „savisarlasteks“ ja „kelamlasteks“.

Eesti ülemnõukogu eesmärk oli omariikluse saavutamine. Sündmused Moskvas andsid selleks hea võimaluse. Hiiglaslik imperium ei allunud enam kellegi tahtele. Kui ülemnõukogus vaagiti iseseisvuse väljakuulutamist ERR-i saadikurühma poolt, siis Eesti komiteelased olid sellele vastu, väites et Eesti iseseisvumine on vaid Eesti

Kongressi pädevuses.

Siiski riskiti ülemnõukogus panna hääletusele iseseisvusdeklaratsioon. 20. augustil 1991 hääletas selle poolt 69 saadikut. Eesti oli kuulutatud iseseisvaks vabariigiks. Kui 21. augustil saabusid Pihkvast Tallinna teletorni juurde vene tankid Eesti NSV-d kaitsma, ütlesid valitsusjuhid Rüütel, Väljas ja Savisaar: „Hiljaks jäite, meil on juba iseseisev Eesti vabariik.“

Opositsiooni survele oli ERR-i tegevus niivõrd häiritud, et jaanuaris 1992 astus peaminister Savisaare valitsus tagasi, 1992. aasta riigikogu valimised võitis valimisliit Isamaa. Uueks peaministriks sai Mart Laar, kes tuli välja loosungitega: „Plats puhtaks, kõik mis nõukavõim inimestelt võitis, tuleb tagastada!“

Võileiva hinnal eest hakati erastama riigi ettevõtteid ja kortermajasid. Laiaulatuslik laristamine jätkus ka Tiit Vähi, Andres Tarandi ja Mart Siimanni peaministriks olemise ajal. Eesti Panga president Siim Kallas ütles: „Kuld on kallis kraam, mida tuleb valvata. Parem on see vahetada välisvaluuta vastu ja investeerida välismaa ettevõttesse raha teenima.“ Nii haihtus 11 tonni vabadussõjas võidetud kulda lihtsalt ära, sh 10 miljonit dollarit.

1990. aasta märtsivalimistel sai Eesti Keskerakond väga suure toetuse osaliseks. Kahjuks ei andnud president Meri sellele erakonnale võimalust valitsuse moodustamiseks. Teoks sai Mart Laari teine tulemine.

President Meri ei tegele- nud idapoliitikaga. Tema mõte oli: „Enne peame saama „Lääne provintsiks“, küll siis Euroopa Liit ja NATO meie probleemid lahendavad.“

Kolm aastat tagasi mindi Riigikogu valimistele loosungiga „Võimule parempoolsed!“. Parempoolseteks arvati uusrikkad ja rahvusradikaalid. Demagoogiliste lubadustega võideti valimised ja peaministriks sai reformierakondlane Andrus Ansip. Tema moodustatud valitsuse kuulusid Reformierakond, Isamaa ja Res Publica Liit ja Sotsiaaldemokraadid.

Tänu sotside osalemisele ei saanud enam juttu olla parempoolsest valitsusest. Sotside juht Jüri Pihl siseministrina ei olnud peaminister Ansipiga üksmeelel ja sotsid tõrjuti valitsusest. Jätkati vähe-musvalitsusega. Korruptsioonimaigulise tehinguga saadi Eestimaa Rohelised kampa ja „teerullipoliitikaga“ jätkataks. Ansip–Aaviksoo valitsuse märksõnad on: kriis, tööpuudus, kärpimine, koondamine, pankrott ja vaesus. Ka „hädarist“ Vabaduse väljakul on suur probleem.

Eesti kroon on olnud meie vabariigi sümbol ajast-aega. Kui see vahetatakse praegu mitte eriti kõva euro vastu, on see viimane tõrvatilk meie iseseisvuskarikasse. Järele jääb veel sinimustvalge lipp ja hümn.

Kui meie esimene vabariik läks pikaks ajaks „punasesse põrgusse“, kas siis Ansip–Aaviksoo lõpetavad „europaradiisiga“? Ei me ette tea.

Elmar Hoop

Haanjas peeti Suure Munamäe mängu

SUUSASPORT > Pühapäeval Haanjas peetud Suure Munamäe mängudel murdmaasuusatamises võitis meeste ühisstardist 10 km vabatehnikasõidu Anti Saarepuu (aeg 26:32). Teiseks tulnud Asko Saarepuu kaotas tal- le 1,3 sekundiga ja kolman- da koha saanud Andres Kol- lo (Nõmme spordiklubi) 47,7 sekundiga.

Naiste konkurents võitis 5 km suusatamise ülekaalu- kalt Kaija Udras, ajaga 13:39. Temale järgnesid Kaili Sirge (+32,6) ja Silja Suija (+59).

Kõige nooremate konu-

rentsis pälvisid kulla Mark- Klaus Kolpakovov ja Mer- lii Mariell Pulles. Juuniori- te vanuseklassides said kul- la Madis Perli ja Regina Oja ning Thomas Kuus ja Mari- liis Aasa.

Nooremate veteranide seas olid Võrumaa kõige kiiremad Arne Tilk ja Tea Pärnik ning vanemate veteranide konu- rentsis Andres Kübar ja Ene Aigro.

Kokku oli pühapäeval Haanja Suure Munamäe mängudel 180 osalejat Võru- maalt ja kaugemalt.

VT

Vennad Saarepuud kihutamas stardikoridoris teistelt eest.

Pühapäeval oli Haanjas igas vanuses võistlejaid, pildil hiljuti 80. sünnipäeva pidanud Karin Laine.

Fotod: ANDREI JAVNAŠAN

Tanel Leok tuli Itaalias hõbemedalile

MOTOKROSS > Itaalia lah- tistel motokrossi meistri- võistlustel tuli LS Motors Honda meeskonnas sõi- tev Tanel Leok hõbeme- dalile. Meistritiitel riputati Leoki tiimikaaslase Davide Guarneri kaela.

Nädalavahetusel võistlus- te viimasel etapil San Severi- no Marches kvalifikatsioonis seitsmendat aega näidanud Tanel naases avasõidus ava- ringilt viiendal kohal ja tõu- sis järgmisel ringil koha võr- ra. Poolel distantil möödus ta Joshua Coppinsist ja tõu- sis kolmandale kohale, kuid KTM tehase meeskonna sõit- jad Antonio Cairoli ja Max Nagl olid läinud juba oma teed. Avasõidu võit, kahese- kundilise eduga Max Nag- li ees, kuulus Cairolile, Tanel lõpetas avasõidu kolmanda- na. „Ei olnud kõige parem sõit, jäin Coppinsi taha liiga pikaks ajaks kinni ja kui te- mast mööda sain, olid Cai- roli ja Nagl juba liiga kau- gel,” rääkis ta pressiteate va- hendusel.

Teises sõidus oli Tanel ter- ve distantis vältel kolman- dal kohal ja sellel positsioo- nil sõidu ka lõpetas. Võidu nimel heitlesid taas Cairoli ja Nagl, kuigi Cairoli pääses alguses juhtima, suutis Nagl temast mööduda ja sõidu võita. „Ka selle sõidu oleks saanud paremini sõita, õn- netuseks ei toiminud prillid korralikult ja pidin need mi- nema viskama. Kuna rada oli väga kivine, siis oli väga ras- ke seetõttu konkurentidel lähedal sõita,” rääkis Leok.

Kahe sõidu kokkuvõttes oli Tanel Leok kolmandal kohal. Itaalia lahtiste moto- krossi meistrivõistluste kok- kuvõttes tõusis Tanel kol- mandalt kohalt teiseks, Ita- alia meistriks krooniti aga Ta- neli meeskonnakaaslane Da-

Tanel Leok.

Foto: ERAKOGU

vide Guarneri. „Kokkuvõttes viimase etapiga päris rahu- le ei saa jääda, oli palju väik- seid apsakaid. Samas oli see sari ikkagi hea treening enne 4. aprillil Bulgaarias algavat MM-sarja. See oli ka minu viimane võistlusstart enne Bulgaariat, püüan nüüd jä- rele jäänud aja jooksul veel korralikult trenni teha, et MM-sarjaks 100 protsenti valmis olla,” kinnitas ta.

Teistest eestlastest oli Gert Krestinov viimasel etapil kokkuvõttes 12. kohal. Teisel etapil kukkunud ja nüüd ta- sapisi paranev Aigar Leok oli sarja kokkuvõttes 21. MX2 klassis sõitev Harri Kullas oli sarja kokkuvõttes kolmandal kohal.

VT

TULEMUSED JA AJAKAVA

> Itaalia lahtiste meistrivõistluste lõpptulemused :

1. Davide Guarneri (LS Motors-Honda), 2. Tanel Leok (LS Motors-Honda), 3. Manuel Monni, 4. Josh Coppins, 5. Jimmy Albertson, 6. David Philippaerts, 7. Alex Salvini, 8. Tony Cairoli, 9. Manuel Priem, 10. Julien Bill.

> Motokrossi MX1 klassi 2010. aasta karusell:

4. aprill Bulgaaria	20. juuni Saksamaa
11. aprill Itaalia	27. juuni Läti
25. aprill Holland	4. juuli Rootsi
9. mai Portugal	1. august Belgia
16. mai Hispaania	8. august Tšehhi
30. mai Inglismaa	22. august Brasiilia
6. juuni Prantsusmaa	5. september Holland
	12. september Itaalia

Allikas: MX1

LÜHIDALT

Võru võrkpallitüdrukud krooniti Eesti meistriks

Möödunud nädala kolma- päevast reedeni toimunud U-18 vanuseklassi (1993. aas- tal ja hiljem sündinud) Eesti meistrivõistlustel võrkpallis suutsid Võru tüdrukud alista- da kõik vastased, teatas Võru spordikool.

Võru spordikooli poisid kaotasid esikoha saatuse ot- sustanud mängus Rakvere spordikoolile 0:3 ja pidid lep- pima lõppkokkuvõttes kol- manda kohaga.

Võru võistkondade pari- mateks mängijateks tunnis- tati Robert Täht, Eliise Hol- las ja Kaisa Bahmatsev (kõik Võru spordikoolist).

Priit Naruskile 19. koht

Priit Narusk sai eile Itaalias sõjaväelaste maailmamängu- del laskesuusatamise 10km distantil 19. koha. Võistlu- se üllataja oli staabi- ja side- pataljoni kaitsevälane, rea- mees Roland Lessing, kes tuli hõbemedalile.

„Võrumaa mängudel” täna suusapäev

Täna kella 18-20 toimub Haanja suusakeskuses taas „Võrumaa mängude” suusa- päev, teatas Võrumaa spor- diliit.

Ülehomme õhtul liigutak- se koos Kubja terviseradadel ja reedene päev on pühenda- tud mäesuusaõppimisele Ki- diil.

VT

Vibusport

Vana-Võidus peeti 13. märtsil Eesti noorte sisemeistrivõist- lused. Sportvibu klassis tuli juunioride meistriks Ragnar Raag. Eelringis lastud 256 sil- ma andis teise asetuse (OR) olümpiaringsis poolfinaalis Taavi Alliku 103/98 ja fina- lis Sander Putniku 104/96.

Sõmerpalu Väik